

Vánaligt samband

Komin niðan á Vágsheyyg skuldi Jógvan taka sær av prentingini.

- Tá varð ikki so nógv tosað um at fara at læra og tað var ikki sum í dag so alt umráðandi at fáa eina út-búgving. Hans Petur Petersen ella Trykk, sum hann vanliga varð kallaður, og Eliesar í Pállstovu, ið báðir plagdu at prenta á Norðlýsum við hvørt - hann var ein túsundkunstiari, settu meg inn í at brúka prent-maskinuna og at seta. Eg fekk nakrar bókur at lesa og so við og við lærði eg at prenta. So teir báðir vóru í grundini lærumeistarar mínir.

- Við prentingini sum var tá máttu vit hava klisjér, um vit skuldu prenta myndir. Ein mynd varð fotograferað á plátu og síðani skuldi hon etsast í sink. Eg var á Teknisk Skole í Danmark í eitt hálvt ár, har eg lærði reproduksjónsfotografering og at etsa í syru.

Jógvan Tróndheim fekk kortini ikki so nógv brúk fyrri hesum lærdominum, tí tíðin var mest sum farin frá hesum prentingarhátinum.

- Eliesar og Theodor vóru framskygdir og framman fyrri sína tíð. Við tíðini byrjaði offsett-prenting, sum var nógv betri, og hon kom istaðin fyrri klisjérnar.

- Eliesar og Theodor fóru undir heilsølu, sum teir kallaðu Rona, har alt líka frá keks til gransblót kundi keypast. Eitt fólk ferðaðist kring alt landið við hesum vörum og so komu orðar

inn. Hetta var beint eftir kríggið og mesta sambandið úteftir var framvegis við Bretlandi. Alt var innflutt haðani. Ikki fyrr enn nokur ár eftir kríggið fekst dansk vøra aftur í handlunum.

- Bretar hava ein annan máta at arbeiða uppá og høvdu aðrar standardir enn danir í prenttilfari. Danmark kom inn í myndina aftur nokur ár eftir kríggið og tá var tað nakað væl lættari hjá okkum, ikki minst málsliga. Tá ið vit skuldu bileggja nýggja skrift úr Danmark, máttu vit skifta alt út, tí tað bar ikki til at brúka tað saman við tí enska. Um hetta mundið kundi vit ikki ringja sum í dag. Einasti mátin at fáa samband við umheimin var at senda fjarrit. Mangan gekk ein hálvur dagur at fáa fatur á fjarritaranum í Havn.

Undir sitt egna

Bert 21 ára gamal keypti Jógvan Tróndheim í 1950 alt sum hevði við bókhaldið at gera og prentsmiðjuna frá Eliesari Poulsen og Theodor við Keldu umframt umboð uppá rokmaskinur. Seinni sama ár giftist Jógvan við Masu. Tey eiga fyra børn, tvær gentur og tveir dreingir.

- Tað tiltalaði meg at kunna hava mitt egna. Eg keypti alt fyrri 32.000 krónur og til tað mátti eg taka lán úr Norðoya Sparikassa. Eg setti húsin hjá pápa í veð og minnst meg rett fekk eg triðingin av tí, tey vóru mett til, í lán. Tað vil siga 15.000 krónur. Av tí, at eg

eisini kundi seta maskinurnar í veð, fekk eg 18.000 krónur í lán. Restin 14.000 krónur varð býtt í fyra partar, har av ein partur skuldi gjaldast um árið. Hetta vóru nógvir pengar. Eg var ov ungur til at fáa handilsloyvi, tað fekst ikki fyrr enn eg var 25 ára gamal, so virkið var fyrstu árin í navninum hjá pápa, sigur Jógvan Tróndheim.

Ein dani, ið æt A. Møller Jensen og sum var giftur við mostur Jógvan, keypti heilsøluna, sum hann hevði í húsum hjá Jógvan Páll Fjallsbak, har hann eisini búði. Seinni keypti Dánjal Nielsen, sum var bókhaldari hjá Kjølbro, bókhaldsskipanina Føroyabók, men Jógvan Tróndheim helt fram at prenta formularar-nar, ið vórðu brúktir til hesa skipanina.

- Kundarnir fylgdu við og kundaskarin er vaksin øll árin. Sjúkrahúsið var ein stórir kundi, men tað gekk øgiliga strítið við at fáa tað at taka prentlitur higani. Alt var bilgari og betri, sum kom aðra staðni frá, hildu tey, men til endans komu tey við. Eg var eitt stutt skifti verandi í somu hølum, men so fór eg undir at innrætta mærl kjallaran í barn-dómsheiminum til virksemið hjá mær.

Prentmaskinan, sum fylgdi við í keypinum í 1950, stendur framvegis í kjallaranum hjá Jógvan Tróndheim, men Norðoya Fornminnasavn fær hana í varðveitslu. Eliesar og Theodor keyptu hana í fyrati-

Komandi ár eru 50 ár liðin síðani Jógvan Tróndheim byrjaði fyrri seg sjálvan við prentsmiðju og handli

unum brúka og gamla úr Bretlandi. Maskinan er týsk.

- Hon var drivin við elektriskari kraft, men av tí, at elektrisitetið var so svikaligt var maskinan einki ált. Eitt fólk stóð við maskinuna, tók frá og legði í, og hesa uppgávuna áttu ungir gentur. Tær kláruðu eini 1000-1200 ork um tíman.

- Vit fingi Jákup Samson, sum var smiður, at gera fót-atræð á maskinuna og so kundi vit brúka hana, tá ið elektrisitetið sveik, saman við petrolíumslampunum.

Jógvan Tróndheim brúkti hesa maskinuna fram til 1964, tá ið hann keypti eina nýggja og hana hevur hann enn.

- Og hon er líka góð enn. Eg hugsaði eina ferð um at fáa mærl offsett, men eg hevði so mikið av arbeiði og kanska ov lítlan kunneleika, at eg lat vera. Maskinan, ið eg havi, hevur onkrar fyrimunir fram um offsett. Skuldi eg víðka virksemið mátti eg byggja út, fáa mærl aðrar maskinur og fleiri fólk í starv.

Prentmaskinan, sum fylgdi við í keypinum í 1950, stendur framvegis í kjallaranum hjá Jógvan Tróndheim, men Norðoya Fornminnasavn fær hana í varðveitslu. Eliesar Poulsen og Theodor við Keldu keyptu hana í fyratiárunum brúka og gamla úr Bretlandi

Róligt at arbeiða einsamallur

Síðani Jógvan byrjaði fyrri seg sjálvan fyrri skjótt hálvt hundrað árum síðani hava 2-3 fólk starvast hjá honum, men seinnu árin hevur hann verið einsamallur og bert havt fólk, tá ið ov mikið er at gera.

- Tað er deiliga róligt at arbeiða einsamallur, tá ið tú eldist, sigur Jógvan Tróndheim.

Øll árin hevur Jógvan havt ein lítlan handli, har amboð og annað, ið nýtt verður á skrivstovu fæst til keyps. Handlin er um 10 fermetrar til stóddar.

- Nógvir av mínum kundum hava verið handilsfólk og skrivstovu og tí fór eg undir at hava handli eisini. Í byrjanini hevði eg bara lítthond til skrivmaskinur og carbon-pappír, men við tíðini er úrvalið økt, sigur Jógvan, sum sjálvur hevur verið í handlinum.

- Tíðin hevur gingið heilt øgiliga skjótt og tað kennist als ikki, sum ein hálv öld er farin. Eg havi altíð havt nógv at gera og vanliga havi eg arbeiði til fleiri mánaðir niður fyrri. Kundarnir hava verið nógvir, góðir og trúgvir. At hava ov nógv at gera kann eisini verða stressandi og nú eg eldist orki eg ikki at hava so nógv niður fyrri og vita, at nógv liggur á láni.

- Tá ið eg var yngri var eg sjálvsagt meiri spentur og gekk meiri uppí, at selja væl og nógv. Var lítið at gera stúrdi eg fyrri framtíðini. Tá ið oljukreppan var

fyrst í sjeytiárunum var nógv minni at gera, tá var ongantið, at einki var at gera. Kreppan fyrst í nítiárunum merktist eisini. Eingin vildi hava nakað gjørt, men tá ið liv kom í aftur og Kósavirkið byrjaði aftur at arbeiða fisk kom gongd á aftur. Klaksvíkin er so mikið viðbrekin, tí so nógv fólk starvast í fiskivinnuni. Tað merktist eisini hjá mær, tá ið lítill fiskur er.

- Eg kann ikki siga, at eg havi fylgt við stóru menningini í prentarayrkinum, tá ið eg stríðist við blýggið enn. Eg havi ikki tímað at endurnýggja meg, eg klári tær uppgávur, sum eg taki uppá meg og tað er tað tydingarmesta. Verði eg biðin um at gera eina uppgávu, sum eg siggi kann gerast betri og lættari aðra staðni, vísi eg kundarnar til onnur.

- Hetta hevur verið eitt gott livibreyð. Hvussu leingi eg haldi fram veit eg ikki, eg livi væl og orki væl at arbeiða. Eg stóðist væl í arbeiðinum og slappi av, tá ið eg kom niður í kjallaran. Mær tykist synd í teimum, ið verða noydd at gevast at arbeiða, tá ið tey verða 67. Skal ein halda uppat tá, má ein fyrireika seg væl og havi eitthvørt at takast við. Tað ber sjálvandi altíð til at fáa tíðina at ganga, men eg hevði stæðgað upp beinanvegin. Fólk verða gomul og í ørviti fyrri tíðina við at halda uppat at arbeiða meðan tey orka og havi hug, sigur Jógvan Tróndheim at enda.

